نشريه مهندسي عمران اميركبير

نشریه مهندسی عمران امیرکبیر، دوره ۵۴، شماره ۴، سال ۱۴۰۱، صفحات ۱۳۹۹ تا ۱۴۱۸ DOI: 10.22060/ceej.2021.19475.7185

بررسی اثر صلبیت اتصال بر احتمال خرابی قابهای مهاربندی زیپر تحت اثر زلزلههای دور و نزدیک گسل با رویکرد سطوح مختلف عملکردی

امین حسننژاد'، مهدی مهدویعادلی'، نوید سیاهپلو''، سید عبدالنبی رضوی'*، عباس نظری''

۱- مهندسین مشاور آب خاک انرژی جنوب، اهواز، ایران

۲- دانشکده مهندسی عمران، واحد شوشتر، دانشگاه آزاد اسلامی، شوشتر، ایران

٣- دانشکده مهندسی عمران، موسسه آموزش عالی جهاد دانشگاهی، خوزستان، ایران

۴- دانشکده مهندسی عمران، واحد آبادان، دانشگاه آزاد اسلامی، آبادان، ایران.

تاريخچه داورى: **خلاصه:** عدم اجرای صحیح جزییات اتصال و در نتیجه تغییر در صلبیت اتصال مورد انتظار میتواند سبب شود که توزیع واقعی نيروهاي اعضا و در نتيجه رفتار سازه، تفاوتهاي قابلملاحظهاي با مفروضات طراحي داشته باشد. از اين رو تعيين درجهي صلبيت واقعی اتصال یکی از دغدغههای بزرگ مهندسین طراح به شمار میرود. از طرفی قابهای مهاربندی شده زیپر یکی از انـواع سیستمهای مهاربندی جدید در سازههای فولادی میباشند که انتظار میرود در صورت طراحی درست پیکربندی زیپر، مشکلات و نقاط ضعف سیستم مهاربندی شورون را برطرف نموده و جایگزین مناسبی برای این نوع سیستم مهاربندی باشد. به کار بردن المان قائم در قاب با بادبند شورون و تبدیل آن به قاب زیپر، باعث بالا رفتن مقاومت، شکلپذیری و افزایش جذب انرژی میشود. در این تحقیق رفتار لرزهای قابهای مهاربندی شده زیپر برای درصد گیرداری مختلف اتصال تیر به ستون تحت اثر ۷ زلزلهی دور و ۷ زلزلهی نزدیک به گسل مورد بررسی قرار گرفته است. بدین منظور ۲ تیپ قاب فولادی ۴ و ۸ طبقه با درصد گیرداریهای ۱۰۰، ۲۵، ۲۵ و صفر درصد در تحت آنالیز دینامیکی افزاینده قرار گرفتهاند. نتیجتا منحنیهای شکنندگی در ۴ سطح عملکردی مختلف ترسیم و با یکدیگر مقایسه می شوند. نتایج حاصل از تحلیل IDA و منحنی های شکنندگی به دست آمده، نشان می دهد تغییر در درصد گیرداری تحت اثر زلزلههای نزدیک گسل نسبت به زلزلههای دور از گسل محسوس تر است، به طوری که با کاهش درصد گیرداری و مفصلی كردن اتصالات، درصد فروريزش سازه كاهش پيدا ميكند. همچنين اين احتمال به ارتفاع قاب نيز وابسته است.

دریافت: ۱۳۹۹/۱۰/۲۱ بازنگری: ۱۴۰۰/۰۱/۲۳ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۴/۰۴ ارائه أنلاين: ۱۴۰۰/۰۴/۱۱ كلمات كليدى:

صلبيت اتصال تحليل ديناميكى افزاينده مهاربندی زیپر منحنى شكنندگى سطوح عملكرد

۱ – مقدمه

امروزه روشهای احتمالاتی برآورد خرابی ساختمانها و خسارات ناشی از زلزله توسط روشهای احتمالاتی و منحنیهای شکنندگی سازهها به یکی از شیوههای متداول تبدیل شده است. تولید منحنیهای شکنندگی برای ساختمانهای نوساز بر اساس روشهای تحلیلی برآورد میشوند که در آن رفتار احتمالاتي ساختمانها با انجام تحليلهاي ديناميكي غيرخطي و تحت شتابنگاشتهای واقعی برآورد می شوند. نوع و انتخاب شتابنگاشتها می تواند در منحنی های تولید شده تأثیر گذار باشد.

سازه فولادی با سیستم دوگانه یکی از متداول ترین سازههایی هستند که در جهان وجود دارد. این نوع سازهها از مجموعهای از قابهای خمشی همراه با قابهای مهاربندی شده یا دیوار برشی تشکیل شدهاند. یکی از متداول ترین روشها برای مقابله با نیروهای جانبی در سازههای فولادی غیر

بلند استفاده از مهاربند است. مهاربندها به شکلهای گوناگونی اجرا می شوند. پیکربندی سیستمهای مهاربندی عموماً از نوع هممرکز (هممحور) یا خارج از مرکز (برون محور) است. مهاربندهای هممرکز سختی سازه را نسبت به قاب خمشی معادل به شدت افزایش داده و تغییر مکان جانبی سازه را محدود مینمایند. سیستم مهاربندی برون محور دو ویژگی سختی مناسب جانبی و جذب انرژی بالا را با یکدیگر ترکیب کرده و به کار می گیرد. عملکرد صحیح لرزهای یک سازه مستلزم آن است که مقاومت قابل دسترسی و ظرفیتهای تغییر شکل اعضا بیش از نیازهای تحمیل شده به سازه بر اثر زمین لرزه باشد. با توجه به رفتار سازه در زمان وقوع زمین لرزه، ارزیابی عملکرد دقیق آن باید توسط تحلیل دینامیکی افزایشی (000) و با استفاده از زمین لرزههای منتخب صورت گیرد [۱]. دستیابی به تحلیلی صحیح از یک سازه ی فلزی، بدون اطلاع دقيق از ميزان صلبيت اتصالات آن امرى غيرممكن محسوب می شود. در سازههای حقیقی، اتصالات متداول به صورت کاملاً مفصلی یا

حقوق مؤلفین به نویسندگان و حقوق ناشر به انتشارات دانشگاه امیرکبیر داده شده است. این مقاله تحت لیسانس آفرینندگی مردمی (Creative Commons License) دیدن فرمائید. https://www.creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/legalcode دیدن فرمائید.

^{*} نویسنده عهدهدار مکاتبات: Razavi@iauabadan.ac.ir

صلب ایده آل عمل نمی کنند که این امر می تواند سبب شود که توزیع واقعی نیروهای اعضا و در نتیجه رفتار سازه تفاوتهای قابل ملاحظهای با مفروضات طراحی داشته باشد. از این رو تعیین درجهی صلبیت واقعی اتصال یکی از دغدغههای بزرگ مهندسین به شمار می رود [۲].

شارما^۱ و همکاران (۲۰۲۰) به بررسی قابهای فولادی با اتصالات نیمه صلب اشاره کردند. آنها دو قاب مختلف، یک قاب پنج طبقه و یک قاب ده طبقه به عنوان نمونههای عددی در نظر گرفتند. تحقیق آنها نشان داد که قابهای نیمه صلب در مقاومت در برابر نیروهای لرزهای برای زمین لرزههای حوزه نزدیک (2.0 ≈ PGA)، به ویژه در برش پایه پایین تا حد قابل توجهی، موثر و مفید هستند. به علاوه، قاب نیمه صلب با تیر نسبتاً ضعیفتر و سختی اتصال کمتر ممکن است در برابر زلزله نسبتاً شدید مقاومت کند بدون اینکه آسیب زیادی به تیرها وارد شود [۳]. به علاوه نتایج تحقیقات نشان میدهد که آسیبها در پس لرزهها احتمالاً رسیدن یا فراتر رفتن از حالت حد مشخص آسیب در قابها را مخصوصا به دلیل طولانی شدن دوره قابل توجه ناشی از خسارات دائمی ناشی آن افزایش میدهد [۴].

شکیب و همکاران (۲۰۱۱) یک ساختمان ۱۹ طبقه با یلان نامتقارن را که ۳۰ سال پیش در سه بلوک مجزا ساخته شده بود مورد بررسی قرار دادند. تحلیل آسیب پذیری کیفی ساختمان در اولین مرحله پژوهش نشان دهندهی آسیبپذیری بالایی بود. در مرحله بعد، آسیبپذیری کمی سازه مورد بررسی قرار گرفت، نتایج نشان دهندهی این بود که اگر چه سازه برای مقاومت در برابر بارهای ثقلی به اندازه کافی قوی بود لیکن مقاومت آن در برابر بارهای لرزهای کافی نبود [۵]. رضوی و شیدایی (۲۰۱۲) استفاده از کابلهای پیشتنیده اعضای زیپر را به جای اعضای زیپر متعارف پیشنهاد داد. برای این منظور، تحلیل غیرخطی تاریخچه زمانی (NTHA) در مدلهایی با تعداد طبقات متفاوت انجام شد. مقايسه نتايج حاصل شده با قاب مهاربندى زیپر، اثربخشی و پایداری روش جدید را نشان میدهد. علاوه بر این، نتایج نشان داد که استفاده از سیستم پیشنهادی با کابلهای پیش تنیده باعث بهبود عملکرد لرزهای سیستمهای مهاربند زیپی می شود [۶]. سارودین^۳ و همکاران (۲۰۱۵) بر روی منحنیهای شکنندگی برای سازههای کوتاه و میانمرتبه پرداختند، به این ترتیب که دو قاب ۳ و ۶ طبقه را تحت اثر ۷ رکورد زلزله با سطوح مختلف عملکردی مختلف با هم مقایسه کردند [۷]. کیانی و همکاران (۲۰۱۶) به بررسی منحنیهای شکنندگی در قابهای فولادی با اتصالات

نیمه صلب خورجینی پرداختند. آنها قاب فولادی با مهاربندی هم مرکز، قاب فولادی با دیوار بنایی و قاب فولادی با دیوار بنایی و مهاربند هم مرکز با تعداد طبقات ۳ و ۵ را با به کارگیری آنالیز IDA مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد که احتمال اینکه سازه از محدوده آستانه فروریزش تجاوز کند بسیار زیاد است و نیاز به مقاوم سازی لرزهای خواهد داشت [۸]. هوفر^{*} و همکاران زیاد است و نیاز به مقاوم سازی لرزهای خواهد داشت [۸]. هوفر^{*} و همکاران (۲۰۱۸) به بررسی آسیب پذیری و منحنی های شکنندگی کلیساهای ایتالیا بعد از زلزله ۲۴ آگوست سال ۲۰۱۶ پرداختند. در این پژوهش ۱۹۶ کلیسا از نظر سازهای و آسیب پذیری مورد بررسی قرار گرفتند که هدف از این کار به دست آوردن مکانیزم خرابی و محاسبه شاخص خرابی برای هر سازه بود [۹].

تاکنون تحقیقات متعددی پیرامون تخمین تقاضای لرزهای سازهها و استفاده از منحنیهای شکنندگی انجام شده است. منظور نمودن عواملی چون اختلاف مدلسازی در تعداد طبقات، طول دهانه، ارتفاع طبقات و آنالیز مورد استفاده باعث شده تا تحقیقات پیشین از یکدیگر متمایز باشند و نتایچ مختلفی در این عرصه به ارمغان آمده باشد. در این میان در زمینهی تأثیر تغییرات در سختی اتصال بر روی منحنیهای شکنندگی تحقیقات گستردهای وجود ندارد. از این رو در نظر گرفتن سختی اتصال به عنوان متغیر اساسی تحقیق، یک نوآوری ارزشمند محسوب میگردد. به علاوه یکی از سیستمهای جدید مهاربندی که امروزه رواج استفاده از آن رو به گسترش است، سیستم مهاربندی زیپی است که کمتر مورد بحث و بررسی محققان پیشین قرار گرفته است.

در این مقاله، قابهای ۴ و ۸ طبقه مورد بررسی قرار گرفتهاند. تعداد و طول دهانه برای کلیهی قابها، ۳ دهانهی ۵ متری فرض شده است. این قابها بر اساس ویرایش چهارم آیین نامه ۲۸۰۰ [۱۰]، مباحث ششم [۱۱] و دهم [۱۲] مقررات ملی ساختمان در نرمافزار ETABS2019 [۱۳] طراحی شدهاند. پس از به دست آمدن مقاطع بهینه طراحی برای اعضای سازهای، قابهای مزبور جهت تولید مدلهای غیرخطی به نرمافزار اعضای سازهای، قابهای مزبور جهت تولید مدلهای غیرخطی به نرمافزار اعصال مدلهای جدیدی توسعه می یابد. از نظر تئوری در اتصالات تیر به ستون در قابهای خمشی، سختی صد در صد حاکم می باشد. حال اینکه در شرایط مختلفی در حین اجرا اتصال با سختی کمتری اجرا می گردد. دلیل بررسی تغییرات سختی، بررسی اثر کم شدن صلبیت اتصالی است که به طور پیش فرض سختی صد در صد برای آن منظور می شود. بدین ترتیب در یک حالت تحقیقی سختی اتصال به صورت کاملاً صلب و در

¹ Sharma

² Nonlinear Time History Analysis

³ Siti Nur Aqilah Saruddin

⁴ Lorenzo Hofer

شکل ۱. نمای قابهای ٤ و ۸ طبقه قاب فولادی طراحی شده Fig. 1. View of 4- and 8- story frames

دو حالت دیگر با تغییر در این مقدار شرایط مورد بررسی قرار گرفته است. نهایتاً با استفاده از آنالیز IDA و با نتایج تحلیل برای ۱۴ رکورد مختلف از زلزلههای پیشین، شامل ۷ زلزلهی دور و ۷ زلزلهی نزدیک گسل ثبت گردیده است. اطلاعات خروجی آنالیزها شامل تغییر مکان نسبی، دریفت بین طبقات، شتاب و سرعت در محیط نرمافزار اکسل جهت بررسی و ترسیم پروفیلهای خروجی و منحنیهای شکنندگی مورد مقایسه قرار گرفته است.

۲- روش تحقیق

۲- ۱- طراحی، مدل سازی

مدلهای مورد بررسی در این مقاله دارای پلانی مربع شکل به ابعاد ۱۵×۱۵ متر مربع میباشند که در هر راستا دارای سه دهانه و یک قاب مهاربندی شده میباشند، سیستم سازهای مدلهای مورد بررسی سیستم قاب خمشی ویژه + مهاربند زیپی در نظر گرفته شده است. وظیفهی اساسی مهاربندیها، کنترل تغییر شکلها و دریفتهای سازه میباشد. به منظ ور کاهش حجم و زمان محاسبات، مدل دو بعدی در تحلیل به کار برده شده است. در این تحقیق یک قاب دو بعدی از سازههای سه بعدی

طراحی شده استخراج شده و توسط نرمافزار OpenSEESمورد آنالیز قرار گرفتهاند. مدلهای مورد مطالعه در این مقاله شامل ۲ قاب مهاربندی شده شورون و زیبر با تعداد طبقات ۸ و ۴ مطابق شکل ۱ می باشد. مدل های غیرخطی به صورت صفحهای (دو بعدی) منظم در ارتفاع در نظر گرفته شده است. عرض تمامی دهانهها ۵ متر (۳ دهانه) و ارتفاع طبقات ۳/۲ متر در نظر گرفته شده است. اتصالات تیرها به ستون به صورت صلب با منظور نمودن یک فنر پیچشی جهت برآورد تغییرات سختی اتصال در نظر گرفته شده است. مکان سازه، شهر تهران و کاربری آن مسکونی فرض شده است. تراز شکل یذیری ویژه انتخاب گرفته شده است. جرم کلیه طبقات با هم برابر بوده و برای محاسبه جرم لرزهای از توصیههای موجود در آیین نامههای لرزهای استفاده شده است، به نحوی که جرم مرده لرزهای مجموع کل جرم مرده به علاوه درصدی از جرم زنده طبقه در نظر گرفته می شود. درصد مشارکت بار زنده با فرض کاربری مسکونی برای کلیه مدل ها و به استناد مقادیر پیشنهاد شده در استاندارد ۲۸۰۰ ویرایش چهارم [۱۰] برابر ۲۰٪ فرض شده است. در ادامه معیارهای لرزهای، بارهای طراحی، ترکیبات بارها، الزامات مربوطه توصيف شده است و مقاطع به دست أمده براي تيرها و ستونها در هر

جدول ۱. زمان تناوب قابهای ۴ و ۸ طبقه فولادی خمشی ویژه + مهاربندی زیپر Table 1. Period of 4- and 8- story of special steel MRF + zipper bracing

زمان تناوب تحليلى ETABS	زمان تناوب تجربی در هر دو جهت	ارتفاع (متر)	قاب
• /۶ •	• %%	17/30	۴ طبقه فولادی خمشی ویژه
۱/۱۰	1/17	۲۵/۱۰	۸ طبقه فولادی خمشی ویژه

جدول ۲. نتایج طراحی سازه در المانهای قابهای ۴ و ۸ طبقه

.7	ندى	مهارب	ون	ماية	t sa	
نير	عضو مهاری	عضو قائم زيپر	میانی	كنارى	طبعه	شال
IPE180	BOX100x6	BOX80x8	BOX200x20	BOX160x10	١	
IPE140	BOX120x10	BOX80x8	BOX180x15	BOX160x10	٢	4 ä ta \$
IPE140	BOX120x10	BOX80x8	BOX160x10	BOX160x10	٣	ا طبقه
IPE140	BOX120x10	-	BOX160x8	BOX160x10	۴	
IPE180	BOX100x6	BOX80x8	BOX450x30	BOX180x12	١	
IPE140	BOX120x10	BOX80x8	BOX350x30	BOX180x12	٢	
IPE140	BOX120x10	BOX80x8	BOX300x25	BOX180x12	٣	
IPE140	BOX120x10	BOX80x8	BOX270x20	BOX180x12	۴	1 1 1 A
IPE140	BOX140x10	BOX80x8	BOX240x20	BOX180x12	۵	۸ طبقه
IPE140	BOX140x10	BOX80x8	BOX200x20	BOX180x12	۶	
IPE140	BOX140x10	BOX80x8	BOX180x15	BOX180x12	٧	
IPE140	BOX140x10	-	BOX180x12	BOX180x12	٨	

Table 2. Structural design sections

مربع در نظر گرفته شده است. برای طراحی تیرها، از مقطع IPE و تیر ورق تک و برای ستونها از BOX با رعایت ضوابط فشردگی لرزهای استفاده شده است. اثرات $\Delta - P$ و $\delta - P$ در نظر گرفته شده و از اثرات اندرکنش بین خاک و سازه صرف نظر شده است. برای طراحی سازه در نرمافزار احلاک و سازه صرف نظر شده است. برای طراحی سازه در نرمافزار است. مشخصات زمان تناوب و نوع تحلیل قابها در جدول ۱ ارائه شده است. در طراحی مهاربندهای زیپر، اعضای مهاربندی قایم زیپر به صورت یک ستون دو سر مفصل در نظر گرفته شده است. همچنین در مدل سازی نرمافزاری نیروی محوری ایجاد شده در این عضو به صورت یک نیروی متمرکز در محل اتصال مهاربند شورون وارد شده است و سپس طراحی مجدد صورت گرفته است. همچنین نتایج حاصل از طراحی سازه در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۳. نوع مدلسازی سازه در دستورالعمل Hasuz [۱۵]

			Height				
No	Label	Description	Тіру	cal	Range		
			Name	Stories	Stories	Feet	
1	W1	Wood, Light Frame (< 5,000 sq. ft.)		1-2	1	14	
2	W2	Wood, Commercial and Industrial (> 5,000sq. ft.)	•	All	1	14	
3	S1L		Low Rise	1-3	2	24	
4	S1M	Steel Moment Frame	Mid Rise	4-7	5	60	
5	S1H		High Rise	8+	13	16	
3 4 5	S1L S1M S1H	Steel Moment Frame	Low Rise Mid Rise High Rise	1-3 4-7 8+	2 5 13	24 60 16	

Table 3. Structure modeling type in Hasuz instructions [15]

جدول ۴. زاویه تغییر مکان نسبی بین طبقهای (۴ سطح عملکردی) برای سازههای ۴ و ۸ طبقه در دستورالعمل Hasuz [۱۵]

 Table 4. Inter-story displacement (4 performance levels) for 4- and 8-story structures in the Hasuz instruction [15]

Stories	Slight	Moderate	Extensive	Complete
4	0.0533	0.020	0.0067	0.00533
8	0.040	0.015	0.005	0.0025

۲– ۲– تحلیل غیرخطی سازہ

جهت تعیین سطوح عملکردی از دستورالعمل Hasuz_MH MR5، برای قاب خمشی [۱۵] استفاده شده است. با توجه دستورالعمل Hasuz، برای قاب خمشی فولادی مهاربندی شده با تعداد طبقات ۴ و ۸، نوع قاب در جدول ۳ نشان داده به نام S1M (قاب بلند) و S1H میباشد؛ که در جدول ۳ نشان داده شده است. با عنایت به اینکه سطح عملکردی پیشنهادی در دستورالعمل Mezuz [۱۵] مستقل از درجه گیرداری قاب خمشی است، اتصالات تیر به ستون به صورت گیردار منظور شده است.

سطوح عملکردی برای قابهای ۴ و ۸ طبقه به شرح جدول ۴ ارائه شده است. به علاوه، سطوح عملکردی در دستورالعمل Hasuz [۱۵] به صورت خسارت کم (Slight)، خسارت متوسط (Moderate)، خسارت گسترده (Extensive) و خسارت کامل (Complete) می باشد.

۲- ۳- معرفی شتابنگاشتها

جهت آنالیز IDA از ۷ رکورد زلزله دور و ۷ رکورد زلزله نزدیک گسل

استفاده شد. جهت به دست آوردن مقادیر شتاب طیفی متناظر با زمان تناوب مود اول سازه، ابتدا طیف الاستیک رکوردهای انتخابی ترسیم شده است. برای این کار از زمان تناوب تحلیلی محاسبه شده توسط نرمافزار ETABS [۱۳] استفاده شده است. مشخصات رکوردهای دور و نزدیک گسل و همچنین مقادیر شتاب طیفی متناظر با مود اول سازه استفاده شده برای انجام آنالیز IDA به ترتیب در جدولهای ۵ و ۶ نشان داده شده است.

۲– ۴– صحتسنجی

به منظور اطمینان از صحت مدلسازی تحقیق، یک نمونه از نتایج مدلسازی قاب از تحقیق سکولوویچ و همکاران [۶۶] استخراج و با نتایج مدل غیرخطی قاب مورد استفاده شده در این تحقیق با استفاده از نرمافزار OpenSEES [۱۷]، مقایسه و صحتسنجی شده است. جهت مدلسازی و معرفی فنر پیچشی در نرمافزار، با توجه به مشخصات تیرهای طراح شده و روابط موجود در تحقیق سکولوویچ و همکاران سختی فنر پیچشی بر اساس رابطه ۱ محاسبه شده است.

جدول ۵. مشخصات ۷ زلزله دور و ۷ زلزله نزدیک گسل

Table 5. Specifications of 7 far earthquakes and 7 near-fault earthquakes

مشخصات زلزله		مشد		الم استگاه	tt	41.11:	شمارم بکمبد
Vs (m/sec)	Rrup (km)	R _{jb} (km)	Mw		سال	54 (20	سمارہ ر بورہ
				ر کوردهای دور از گسل			
818/48	77/VV	YY/YY	8/81	LA - Hollywood Stor FF	۱۹۷۱	San Fernando	١
۲۴۲/۰۵	۲۲/۰۳	22/•2	۶/۵۳	Delta	۱۹۷۹	Imperial Valley-06	۲
198/80	17/08	17/08	۶/۵۳	El Centro Array #11	۱۹۷۹	Imperial Valley-06	٣
۱۹۲/۰۵	۱۸/۲۰	۱۸/۲۰	۶/۵۴	El Centro Imp. Co. Cent	۱۹۸۷	Superstition Hills-02	۴
۳۴۹/۸۵	۱۲/۸۲	17/78	۶/۹۳	Gilroy Array #3	١٩٨٩	Loma Prieta"	۵
840/8	17/44	11/29	۶/۶۹	Canyon Country - W Lost Cany	1994	Northridge-01	۶
T93/0V	17/•4	17/•7	۷/۱۴	Bolu	١٩٩٩	Duzce, Turkey	۷
				ر کوردهای نزدیک گسل			
٨١١	۷/۲۱	37/87	Υ/۵١	Izmit	١٩٩٩	Imperial Valley-06	١
۳۸۲	۱۰/۸۴	۶/۷۸	۶/۹۰	Sturno (STN)	۱۹۸۰	Superstition Hills-02	۲
۳۴۸/۶۹	٠/٩۵	٠/٩۵	۶/۵۴	Parachute Test Site	۱۹۸۷	Loma Prieta	٣
۳۸۰/۸۹	٨/۵	γ/۵λ	۶/۹۳	Saratoga - Aloha Ave	١٩٨٩	Erzican Turkey	۴
۳۵۲/۰۵	۴/۳۸	•	<i>۶</i> /۶٩	Erzincan	1997	Cape Mendocino	۵
27/20	۶/۵	•	<i>۶</i> /۶٩	Rinaldi Receiving Sta	1997	Northridge-01	۶
۲۸۱/۸۶	۶/۵۸	•	۷/۱۴	Duzce	١٩٩٩	Duzce Turkey	۷

جدول ۶. مقادیر شتاب طیفی متناظر با مود اول سازه برای رکوردهای دور و نزدیک گسل

Table 6. Spectral acceleration values corresponding to the first mode of the structure for far and near
fault records

Sa(T1,5%) (g) 8 Stories 4 Stories		state tr	شماره رکورد	
		كام ركزكة		
	ر کوردهای دور از گسل			
۲/۳	• /۵۳	San Fernando	١	
۲/۷	•/۴٧	Imperial Valley-06	٢	
٣/٩	• / ۶ V	Imperial Valley-06	٣	
١/٩	• /XY	Superstition Hills-02	۴	
١/۶	١/١٣	Loma Prieta"	۵	
۱/۶	١/۵٧	Northridge-01	۶	
١/٨	۲/•۳	Duzce, Turkey	۷	
	ر کوردهای نزدیک گسل			
۱/۳۱	• /Y۵	Imperial Valley-06	١	
•/۶٣	٠/٩۴	Superstition Hills-02	٢	
۱/۲۸	/۲۸ ·/۸۲ Loma Prieta		٣	
۱/۰۴ ۱/۵۶ Erzican		Erzican Turkey	۴	
1/44	٠/٩۴	Cape Mendocino	۵	
٠/٩٧	۲/۵۱	Northridge-01	۶	
٠/٩٧	١/١۶	Duzce Turkey	۷	

شکل ۲. نحوه در نظر گرفتن درصد گیرداری اتصال با فنر پیچشی [۱۲]

Fig. 2. Method for considering the percentage of entanglement of torsion springs [16]

شکل ۳. مشخصات قاب ۲ طبقه و یک طبقه مورد مطالعه در تحقیق سکولوویچ و همکاران [۱۶]

$$C_i = \frac{3EI}{L} \left(\frac{\gamma_i}{1 - \gamma_i}\right) \tag{1}$$

L در این رابطه E مدول الاستیسیته، I ممان اینرسی مقطع تیر، طول تیر و درصد گیرداری اتصال می باشد.

قاب مورد نظر یک قاب فولادی دو طبقه میباشد. اتصالات تیر مزبور مشخص است، نتایج به دست آمده از ت به سون به صورت گیردار، نیمه گیردار و مفصلی در نظر گرفته شده مکولوویچ و همکاران [۱۶] تطابق مناسبی دارد.

است. جزییات مدلسازی اتصال به صورت شکل ۲ میباشد. همچنین مشخصات قاب مورد مطالعه در مقاله صحتسنجی در شکل ۲ نشان داده شده است.

تغییر مکان نرمال شده در گره ۳ حاصل از نرمافزار، در مقایسه با مدل مرجع در شکل ۴ نشان داده شده است. همان طور که از نمودار مزبور مشخص است، نتایج به دست آمده از تحقیق، با نتایج تحقیق سکولوویچ و همکاران [۱۶] تطابق مناسبی دارد.

شکل ۴. نمودار صحتسنجی تغییر مکان به دست آمده برای درصد گیرداریهای ۰ تا ۱۰۰ درصد نمودار قاب مورد مطالعه در مقایسه با تحقیق سکولوویچ و همکاران برای گره ۳ [۱۶]

۳- بحث و بررسی

برای تحلیل سازه از تحلیل دینامیکی غیرخطی افزاینده استفاده شده است. به این صورت که حداکثر شتاب طیفی زلزله (Sa) اعمالی به سازه از است. به این صورت که حداکثر شتاب طیفی زلزله (Sa) اعمالی به سازه از د ۰/۱ Sa در هر گام منحنیهای IDA ترسیم گردید. پس از انجام با تحلیل سازه در هر گام منحنیهای IDA ترسیم گردید. پس از انجام تحلیل ADI، دستهای از منحنیهای IDA به دست آمده است. با توجه به تعداد زیاد نمودارهایی که هر کدام نمایانگر رفتار خاصی از سازه تحت رکوردهای زلزله بوده و بیانگر عملکرد کلی سازه نمیباشد؛ برای دستیابی به یک حالت کلی از رفتار سازه و کاهش پراکندگی اطلاعات، دسته منحنیهای IDA خلاصه شده است. این امر از طریق روشهای آماری میسر میگردد. از این رو سه مقدار آماری صدکهای ۱۶، ۵۰ و ۸۴ درصد، از هر یک از دسته منحنیهای IDA استخراج گردیده و از آن برای مقایسه دسته منحنیهای

TDA دسته منحنیهای IDA

IDA شکلهای ۵ و ۶ دسته منحنیهای خلاصه شده (منحنی IDA صدکهای ۵۰،۱۶ و ۸۴ درصد _قاب ۴ طبقه مجهز به مهاربند زیپر) با

درصد صلبیتهای اتصال ۰، ۲۵، ۲۵ و ۱۰۰ درصد تحت اثر زلزلههای دور و نزدیک گسل را نشان میدهد. همان طور که مشخص است ۸۴ درصد از رکوردهای دور از گسل انتخابی در شتاب طیفی پایین تر منجر به رسیدن سازه به سطح عملکردی فروریزش سازه می شوند. همچنین نمودارهای حاصله از زلزلههای نزدیک گسل در شکل ۶ دارای پراکندگی کمتری نسبت به نمودارهای زلزلههای دور از گسل ارائه شده در شکل ۵ می باشند.

نتایج دسته منحنیهای خلاصه شده (منحنی IDA صدکهای ۵۰،۱۶ و ۸۴ درصد _قاب ۸ طبقه مجهز به مهاربند زیپر) با درصد صلبیتهای اتصال ۰، ۲۵، ۷۵ و ۱۰۰ تحت اثر زلزلههای دور و نزدیک گسل در شکلهای ۷ و ۸ نشان داده شده است. همچنان پراکندگی نمودارها تحت اثر زلزلههای دور از گسل قابل مشاهده است. همان طور که مشخص است همانند نتایج قاب ۴ طبقه ۸۴ درصد از رکوردهای دور گسل انتخابی در شتاب طیفی پایین تر منجر به رسیدن سازه به سطح عملکردی فروریزش سازه می شوند. همچنین فاصله بین نمودارهای ۱۶ و ۵۰ درصد بیشتر شده است که این امر می تواند ناشی از افزایش ارتفاع قاب باشد. همان طور که مشخص است همانند نتایج قاب ۴ طبقه ۸۴ درصد از رکوردهای نزدیک گسل انتخابی در شتاب طیفی

جدول ۷. محاسبه ضریب اطمینان و ارزیابی فروریزش قابهای مهاربندی شده زیپر چهار و هشت طبقه با درصد گیرداریهای ۰، ۲۵، ۲۵ و ۱۰۰

درصد گیرداری اتصال	Slight		Moderate		Extensive		Complete	
	۴ طبقه	۸ طبقه	۴ طبقه	۴ طبقه ۸ طبقه	۸ طبقه	۴ طبقه	۸ طبقه	
	FF/NF	FF/NF	FF/NF	FF/NF	FF/NF	FF/NF	FF/NF	FF/NF
1	١/٨١	۰/۸۱	١/٣٢	٠/٩٢	٠/٧۴	• /٨٨	۱/۰۰	۰/٨١
۷۵	١/٧٧	•/٩•	١/٣٨	•/ \ •	•/٧٢	•/ \ •	١/٠٠	•/\\
۲۵	۱/۸۵	۰/۸۳	۱/۳۶	۱/۰۰	۰/۷۲	٠/٧٢	۱/۰۰	۰/٨٨
•	١/٧٧	•/۶V	۱/۴۰	۰/۸۸	• / Y)	٠/٨۴	۱/۰۰	• /Y 1
		دیک گسل	NF: زلزلەھاى نز	ر از گسل	FF: زلزلههای دور از گسل			

Table 7. Calculation of reliability and evaluation of collapse of 4- and 8- Zipper braced frameswith 75, 25, 0 and 100 grip percentages

پایین تر منجر به رسیدن سازه به سطح عملکردی فروریزش سازه می شوند. در ادامه منحنی های شکنندگی بر حسب نتایج نمودار های نشان داده شده ترسیم و تفسیر می شوند.

۳- ۲- منحنی های شکننندگی

۳- ۲- ۱- تاثیر درجه صلبیت بر احتمال شکست برای سطوح مختلف عملکردی

یکی از اهدافی که در تحقیق تعیین گردید پاسخ به این پرسش است که برای یک دسته زلزله با محتوای مشابه (دور یا نزدیک گسل) تغییر در درجه صلبیت چه تاثیری بر احتمال فراگذشت از یک سطح عملکرد مشخص خواهد گذاشت. این مهم از طریق ترسیم منحنیهای شکنندگی متناظر با سطوح مختلف علمکردی و درجههای مختلف صلبیت امکانپذیر است. در شکل ۹ دسته منحنیهای شکنندگی سازههای ۴ و ۸ طبقه برای سطوح مختلف عملکردی و درصدهای متفاوت صلبیت تحت اثر زلزله دور از گسل و در شکل ۱۰ همان دسته منحنی تحت اثر زلزلههای نزدیک گسل ارائه

شده است. در هر دو شکل ارائه شده، در قسمت الف، منحنیهای حاصل از سازههای ۴ طبقه و در شکل ب، منحنیهای حاصل از سازههای ۸ طبقه با درصد گیرداریهای مختلف صفر، ۲۵، ۵۰، ۵۷ و ۱۰۰ درصد مقایسه شدهاند. با توجه به نتایج نمودارهای به دست آمده در شکلهای ۹ و ۱۰ تأثیر درصد گیرداری صفر درصد کمتر است. همچنین در سازه ۸ طبقه درصد گیرداری ۰۵ و ۷۵ درصد احتمال خرابی کاهش یافته در صورتی که در مدل ۴ طبقه به این شکل نبوده است؛ به علاوه به نظر میرسد تحت اثر زلزلههای نزدیک کسل ارتفاع سازه تأثیر مهمی در نتایج داشته است. به این صورت که احتمال درصد خرابی کامل سازه با اتصالات گیردار تحت اثر زلزلههای نزدیک گسل در مقایسه با طلطلههای دور، با افزایش ارتفاع نسبت به حالت مفصلی خیلی در مقایسه با طلطلههای دور، با افزایش ارتفاع نسبت به حالت مفصلی خیلی نمودارها شده است. به منظور درک بهتر، جدول ۷ محاسبه ضریب اطمینان و ارزیابی فروریزش قابهای مهاربندی شده زیپر چهار و هشت طبقه با درصد گیرداریهای ۰، ۲۵، ۵۷ و ۱۰۰ درصد ارائه شده است.

شکل ۵. منحنی IDA صدکهای ۱۵٬۱۲ و ۸۶ درصد -قاب ۶ طبقه مجهز به مهاربند زیپر با درصد صلبیتهای اتصال ۰، ۲۵، ۷۰ و ۱۰۰ تحت اثر زلزلههای دور گسل

Fig. 5. IDA curve of 50, 16 and 84% percentiles - 4-story frame equipped with zipper bracing With the percentage of connection stiffnesses of 75, 25, 0 and 100 0- far earthquakes

شکل ۶. منحنی IDA صدکهای ۱۵،۰۱۳ و ۸۶ درصد _قاب ٤ طبقه مجهز به مهاربند زیپر با درصد صلبیتهای اتصال ۰، ۲۵، ۷۵ و ۱۰۰ تحت اثر زلزلههای نزدیک گسل

Fig. 6. IDA curve of 50, 16 and 84% percentiles - 4-story frame equipped with zipper bracing With the percentage of connection stiffnesses of 75, 25, 0 and 100 0- near earthquakes

شکل ۷. منحنی IDA صدکهای ۵۰،۱۶ و ۸۴ درصد _قاب ۸ طبقه مجهز به مهاربند زیپر با درصد صلبیتهای اتصال ۰، ۲۵، ۷۵ و ۱۰۰ تحت اثر زلزلههای دور از گسل

Fig. 7. IDA curve of 50, 16 and 84% percentiles - 8-story frame equipped with zipper bracing With the percentage of connection stiffnesses of 75, 25, 0 and 100 0- far earthquakes

شکل ۸. منحنی IDA صدکهای ۱٦، ٥٠ و ۸۶ درصد _قاب ۸ طبقه مجهز به مهاربند زیپر با درصد صلبیتهای اتصال ۰، ۲۵، ۷۵، ۱۰۰ تحت اثر زلزلههای نزدیک گسل

Fig. 8. IDA curve of 50, 16 and 84% percentiles - 8-story frame equipped with zipper bracing With the percentage of connection stiffnesses of 75, 25, 0 and 100 0- near earthquakes

تسمن ۲. دسته منطق های سمند کی ساره های ۲ و ۸ طبقه برای سطوح محلف عمدودی و درصدهای منطوف طبیت کخت او راز ه دور از کسن Fig. 9. Fragility curves of 4- and 8-story structures for different performance levels and different percentages of stiffness subjected to far earthquake

Fig. 10. Fragility curves of 4- and 8-story structures for different performance levels and different percentages of stiffness subjected to near earthquake

۳- ۲- ۲- ۳ تاثیر نوع زلزله بر احتمال شکست برای یک سطح عملکرد ثابت

یکی دیگر از ابهاماتی که این مقاله تلاش دارد به آن پاسخ دهد اینکه برای درصدهای گیرداری مختلف، احتمال فراگذشت از یک سطح عملکرد معین سازهها تا چه اندازه تابع نوع زلزله (دور یا نزدیک گسل) بوده و مقادیر به دست آمده چقدر با هم اختلاف دارند. از آنجایی که ارائه نتایج مربوط به ۴ سطح عملکردی میتواند به افزایش مقاله بیانجامد، در این قسمت از مقاله نمودارهای متناظر با سطوح عملکردی ۴ و ۸ طبقه با یکدیگر مقایسه شدهاند. درجههای صلبیت ۲ تا ۱۰۰٪ سازههای ۴ و ۸ طبقه با یکدیگر مقایسه شدهاند.

نتایج این مقایسه در شکلهای ۱۱ و ۱۲ نمایش داده شده است. در نمودارهای شکل ۱۱ و ۱۲ منحنی شکنندگی سازهها برای درصد گیرداریهای مختلف در حالت خرابی Slight برای قاب ۴ طبقه و ۸ طبقه تحت اثر زلزلههای دور و نزدیک گسل با هم مقایسه شده است. با توجه به نتایج نمودارهای به دست آمده، میتوان دریافت که در یک شتاب طیفی ثابت درصد احتمالی خرابی سازه تحت اثر زلزلههای دور از گسل نسبت به ثابت درصد احتمالی خرابی سازه تحت اثر زلزلههای دور از گسل نسبت به تمامی درصدهای گیرداری اتصال و برای قابهای ۸ طبقه برای گیرداری صفر و ۲۵ و ۱۰۰ درصد قابل مشاهده است. همچنین به طور کلی در سطح Slight طیفی کمتر باعث خرابی بیشتر میشوند.

۴- نتیجه گیری

عدم اجرای دقیق و صحیح اتصالات تیر به ستون بر اساس جزییات مورد انتظار میتواند سبب شود که توزیع واقعی نیروهای اعضا و در نتیجه رفتار سازه تفاوتهای قابلملاحظهای با مفروضات طراحی داشته باشد. از این رو تعیین درجهی صلبیت واقعی اتصال یکی از دغدغههای بزرگ مهندسین به شمار میرود. در این تحقیق اثر صلبیت اتصال بر احتمال خرابی قابهای مهاربندی زیپر تحت اثر زلزلههای دور و نزدیک گسل مورد بررسی قرار گرفت.

بدین منظور قابهای ۴ و ۸ طبقه با تعداد دهانههای ۳ و و طول دهانه برای کلیهی قابها، ۵ متر در نظر گرفته شد. این قابها بر اساس ۳ تیپ متفاوت تغییر در سختی اتصال توسعه یافت. از نظر تئوری در اتصالات تیر به ستون در قابهای خمشی، سختی صد درصد حاکم می باشد. حال اینکه در شرایط مختلفی در حین اجرا اتصال با سختی کمتری اجرا می گردد. دلیل

بررسی تغییرات سختی، بررسی اثر کم شدن صلبیت اتصالی است که به طور پیش فرض سختی صد در صد برای آن منظور می شود. نهایتاً با استفاده از آنالیز IDA و با نتایج تحلیل برای ۲ دسته رکورد شامل ۲ رکورد دور و ۲ رکورد نزدیک گسل مورد تحلیل و بررسی قرار گرفت.

نتایج نشان داد تأثیر صلبیت اتصال تحت اثر زلزلههای دور از گسل محسوس تر است و نسبت به زلزلههای نزدیک گسل درصد احتمال رسیدن قابها به سطوح عملکردی در شتاب طیفی کمتری شکل می گیرد. همچنین با افزایش ارتفاع قاب تأثیر درصد صلبیت اتصال بر روی پاسخهای لرزهای افزایش پیدا می کند. در قابهای کوتاه مرتبه تحت اثر زلزلههای دور از گسل درصد صلبیت اتصال در سطوح عملکردی پایین تأثیری بر نتایج ندارد. با این حال تحت اثر زلزلههای نزدیک گسل، اتصال مفصلی در سطح عملکردی خرابی کامل باعث احتمال فروریزش سازه با درصد کمتری نسبت به درصد صلبیتهای ۲۵، ۲۵ و ۱۰۰ می شود. همچنین در سطح عملکردی خرابی زیاد اتصال با درصد صلبیت پایین تر باعث افزایش درصد احتمال فروریزش قاب می شود. در قابهای میان مرتبه تحت اثر زلزلههای دور از گسل در تمامی سطوح عملکردی درصد صلبیت اتصال صفر درصد باعث کاهش

به علاوه، نتایج قاب ۸ طبقه تحت اثر زلزلههای نزدیک گسل محسوس تر است به صورتی که در سطح عملکردی کم ۲۵ درصد صلبیت اتصال باعث کاهش درصد احتمال رسیدن به سطح عملکردی خرابی کم می شود. کمترین درصد احتمال رسیدن سازه به سطح عملکردی خرابی کامل به ترتیب مربوط به ۲۵، صفر و ۲۵ درصد صلبیت اتصال بوده است.

در سطح خرابی کم، زیاد و کامل زلزلههای دور از گسل نسبت به زلزلههای نزدیک گسل باعث کاهش درصد خرابی می شود. در سطح خرابی متوسط زلزلههای دور از گسل نسبت به زلزلههای نزدیک گسل باعث افزایش درصد خرابی می شود. در سطح خرابی کم با درصد صلبیت ۷۵ زلزلههای نزدیک گسل نسبت به زلزلههای دور از گسل باعث کاهش درصد خرابی می شود. همچنین در سطح خرابی کم با درصد صلبیت صفر، ۲۵ و خرابی می شود. همچنین در سطح خرابی کم با درصد صلبیت صفر، ۲۵ و درصد خرابی می شود. به علاوه در سطح خرابی متوسط با درصد صلبیت مفر، ۲۵، ۲۵ و ۱۰۰ زلزلههای نزدیک گسل نسبت به زلزلههای دور از گسل باعث کاهش درصد خرابی می شود.

شکل ۱۱. منحنیهای شکنندگی سازههای ٤ و ۸ طبقه برای صلبیت متفاوت تحت اثر زلزلههای دور و نزدیک گسل – سطح عملکردی Moderate

شکل ۱۲. منحنیهای شکنندگی سازههای ٤ و ۸ طبقه برای صلبیت متفاوت تحت اثر زلزلههای دور و نزدیک گسل – سطح عملکردی Complete

Fig. 12. Fragility curves of 4 and 8-story structures for different percentages of stiffness due to earthquakes far and near faults - Complete functional level

- [9] L. Hofer, P. Zampieri, M.A. Zanini, F. Faleschini, C. Pellegrino, Seismic damage survey and empirical fragility curves for churches after the August 24, 2016 Central Italy earthquake, Soil Dynamics and Earthquake Engineering, 111 (2018) 98-109.
- [10] S. No, 2800 "Iranian Code of Practice for Seismic Resistant Design of Buildings", Third Revision, Building and Housing Research Center, Tehran, (2005) (in Persian).
- [11] H.a.U.D. Committe, National Building Regulations of Iran, 6th Chapter: Loading on structures, 2015 (in Persian).
- [12] H.a.U.D. Committe, National Building Regulations of Iran, 10th Chapter: Specification for steel structures design, 2015 (in Persian).
- [13] V. Etabs, Ultimate, Integrated Software for Structural Analysis &Design, Computers and Structures Inc, (2019).
- [14] A. Committee, Specification for structural steel buildings (ANSI/AISC 360-10), American Institute of Steel Construction, Chicago-Illinois, (2010).
- [15] F.N.I.o.B. Sciences, HAZUS-MH MR1, Multi-hazard Loss Estimation Methodology Earthquake Model, in, 2003.
- [16] M. Sekulovic, R. Salatic, Nonlinear analysis of frames with flexible connections, Computers & Structures, 79(11) (2001) 1097-1107.
- [17] F. McKenna, OpenSees: a framework for earthquake engineering simulation, Computing in Science & Engineering, 13(4) (2011) 58-66.

- A. Ghobarah, Performance-based design in earthquake engineering: state of development, Engineering structures, 23(8) (2001) 878-884.
- [2] M. Movasat, Behavior of Hollow-Core Two-Way Flat Slab with Slender Type Void Former under Gravity Loads Using Full-Scale Experimental Test and Analytical Modeling, Building Engineering & Housing Science, 13(24) (2020) 31-42 (in Persian).
- [3] V. Sharma, M.K. Shrimali, S.D. Bharti, T.K. Datta, Behavior of semi-rigid steel frames under near-and farfield earthquakes, Steel and Composite Structures, 34(5) (2020) 625-641.
- [4] E.M. Hassan, S. Admuthe, H. Mahmoud, Response of semi-rigid steel frames to sequential earthquakes, Journal of Constructional Steel Research, 173 (2020) 106272.
- [5] H. Shakib, S.D. Joghan, M. Pirizadeh, A.M. Musavi, Seismic rehabilitation of semi-rigid steel framed buildings—A case study, Journal of Constructional Steel Research, 67(6) (2011) 1042-1049.
- [6] M. Razavi, M. Sheidaii, Seismic performance of cable zipper-braced frames, Journal of constructional steel research, 74 (2012) 49-57.
- [7] S.N.A. Saruddin, F.M. Nazri, Fragility curves for low-and mid-rise buildings in Malaysia, Procedia Engineering, 125 (2015) 873-878.
- [8] A. Kiani, B. Mansouri, A.S. Moghadam, Fragility curves for typical steel frames with semi-rigid saddle connections, Journal of Constructional Steel Research, 118 (2016) 231-242.

چگونه به این مقاله ارجاع دهیم

A. Hasannejad, M. Mahdavi Adeli, N. Siahpolo, S. Abdonnabi Razavi, A. Nazari, Evaluation of the Effect of Connection Stiffness on the Failure Probability of Zipper Bracing Frames under the Near- and Far-Fault Earthquakes, Performance Levels Approach, Amirkabir J. Civil Eng., 54(4) (2022) 1399-1418.

DOI: 10.22060/ceej.2021.19475.7185

منابع

بی موجعه محمد ا